

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
Characteristics of 21st Century School Administrators
in Secondary Education Service Area Office
Ubonratchathani Amnatcharoen

วุดนันท พะสียา¹, พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง², อุดมพันธุ์ พิชญ์ประเสริฐ³ และพิมล วิเศษสังข์⁴
Wuttinan Phasiya¹, Pongsak Tongphanchang², Udompun Pichprasert³ and Pimon Wisetsang⁴
¹⁻⁴มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
¹⁻⁴Sisaket Rajabhat University
¹E-Mail : phasiya544@gmail.com

Received : April7, 2024;

Revised : July26, 2024;

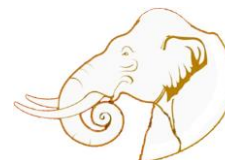
Accepted : August22, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 วิธีการดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่ง พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ข้อเสนอแนะคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนตามนโยบายการพัฒนาตนเองของครู ด้านคุณธรรมจริยธรรมให้ความสำคัญกับการเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการบริหารจัดการที่ดี ผลักดันให้เกิดความมุ่งมั่นกับงานที่ทำอยู่ ด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารการส่งเสริมและสนับสนุนให้ ศึกษาเรียนรู้ปรับปรุงทั้งด้านความรู้ประสบการณ์ ด้านการสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนเครือข่ายจัดการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลควรมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี มีสื่อการสอนคุณภาพสูง

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา; ศตวรรษที่ 21; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

Abstract

The research purposes were: 1) to study the characteristics of 21st century school administrators in secondary education service area office ubonratchathani amnatcharoen. 2) to compare the characteristics of 21st century classified by position, educational background, work experience, and school size, and 3) to recommendations regarding the characteristics of effective educational institution administrators in the 21st century. The research method is quantitative research. The samples of this study comprised 360 participants of school administrators and teachers, academic year 2023. The instrument used in qualitative research is an interview. The confidence of the entire questionnaire was 0.954. Statistics used to analyze quantitative data include percentage, mean and standard deviation, t-test, F-test and mean difference between groups using the chafe method.

The results of the research showed that 1) Characteristics of 21st century school overall and each aspect is at a high level, 2) Comparing the characteristics of educational institution administrators in the 21st century among is classified by position educational qualification found overall, they are not different and are classified according to their experience working in the position. It was found that overall there were different opinions in every aspect. Statistically significant at the 0.01 level and classified according to the size of the educational institution. Overall, it was found to be significantly different at the 0.05 level, 3) Suggestions for characteristics of school administrators in the 21st century: teaching management according to teachers' self-development policy; ethics and morality: give importance to being a good example; good management: encourages commitment to the work being done; professional development: administrators promote and support studying, learning, and improving both knowledge and experience; networking: driving the learning management network; technology and digital usage: there should be a guideline for managing learning with technology and high-quality teaching media.

Keywords: Administrators Characteristics; 21st century; Secondary Education Service Area Office Ubonratchathani Amnatcharoen

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อเปลี่ยนผ่านเยาวชนให้เข้าสู่สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน พลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก (สมจินต์ มุสิกรังศรี, 2564: 1) ในยุค Thailand 4.0 และการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ พร้อมทั้งต้องส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคมในการกล่อมเกลาสังคมสร้างคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560: 1-16) จากนโยบายหลัก

ดังกล่าว ส่งผลให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในประเทศไทยเกิดการตื่นตัวในการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ที่กำลังเกิดขึ้นเป็นอย่างมาก โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2557: 55) ได้กำหนดเป้าประสงค์ของการศึกษาไทย (Goal of Education) ใน ศตวรรษที่ 21 ที่พึงประสงค์ไว้ว่า “การศึกษาไทยช่วยบ่มเพาะคนไทยให้เป็นคนไทยที่มีศักยภาพกล่อมเกล่าให้เป็นคนที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุข ช่วยนำประเทศไปสู่ระดับการพัฒนาอย่างสมดุลยั่งยืน พร้อมกับเป็นสังคมที่อยู่ดีมีสุข (Well - Being Nation)” อีกทั้งยังได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ 1) ปฏิรูปกระบวนการผลิตครูและพัฒนาศักยภาพครูประจำการ 2) ปฏิรูปการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) ปฏิรูประบบการประเมินเน้นการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 4) ปฏิรูป เชิงโครงสร้างและบริหารการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนปฏิรูประบบการบริหารจัดการ และ 5) สร้างสังคมแห่งปัญญา ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ ไม่เน้นแต่วิชาการ (ชยาภรณ์ จันโท และหิรัญ ประสารการ, 2560: 306-307)

ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำและเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการตัดสินใจในการบริหารงานสถานศึกษา ในการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นผู้ที่คอยดูแลการปฏิบัติการสอนของครู อาจารย์ และบุคลากรภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้สร้างคน ฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติที่ดี โดดเด่น และเหมาะสม ซึ่งควรจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนให้เกิดความรู้ ความสามารถ เกิดทักษะการเรียนรู้ รวมไปถึงการมีคุณธรรมจริยธรรม การมีวินัยและมีความรับผิดชอบ เพื่อออกสู่สังคมในการเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพให้แก่ประเทศชาติต่อไป นอกจากนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2557: 13-17) ยังได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์พัฒนาระบบ การบริหารจัดการภายในสถานศึกษา โดยเน้นการพัฒนาสมรรถนะ คุณลักษณะ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและบทบาทหน้าที่ และประสบการณ์ทางการบริหาร การศึกษายุคใหม่ของผู้บริหารที่พึงมีเพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก เนื่องจากเห็นว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงส่งนั้น คุณสมบัติของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา และการจัดการศึกษาของประเทศชาติเช่นกัน

เมื่อศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันจากงานวิจัยหลายเรื่องพบว่าผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่นอกโรงเรียนและสนใจงานวิชาการน้อยกว่างานอื่น ๆ ซึ่งมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมทำให้ผู้ปฏิบัติงานขาดขวัญกำลังใจ ซึ่งถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อการบริหารการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2555: 48) ประกอบกับรายงานการสัมมนา 6 ปีกับการปฏิรูปการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขาดทักษะความเป็นผู้นำทางวิชาการและมีปัญหาการบริหารงานวิชาการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) นอกจากนี้จากรายงาน สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557-2558 ซึ่งได้วิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษาพบสาเหตุของปัญหามาจากการขาดผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความสามารถ และมีคุณธรรม (วิทยากร เชียงกุล, 2559: 45) ซึ่งถ้าขาดผู้นำที่ดีการบริหารโรงเรียนจะไม่ประสบผลสำเร็จดังที่ ธีระ รุญเจริญ (2556: 47) กล่าวว่า การจะบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในการจัดการศึกษานั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำในการสร้างความตระหนักแก่ครู พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องอาศัย

ความรู้ ความสามารถ รวมถึงคุณลักษณะที่เอื้อโดยเฉพาะและอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้ผู้ร่วมงานและประชาชนในชุมชนเกิดความศรัทธาในตัวผู้บริหาร

จากการศึกษาการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ที่ผ่านมามีปัญหาเรื่องผู้นำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2565: ออนไลน์) เช่น ผู้บริหารโรงเรียนขาดทักษะการบริหารจัดการ ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ซึ่งการที่ผู้บริหารโรงเรียนขาดทักษะการบริหารที่ดีย่อมทำให้การบริหารโรงเรียนมีปัญหา ดังนั้นการมีผู้บริหารที่มีลักษณะไม่เหมาะสมอาจทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานและส่งผลการดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องรับผิดชอบและต้องปรับปรุงการบริหารงานของตน โดยเฉพาะด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการให้ดีขึ้น (จักรพรรดิ วัฒนา, 2555: 23)

จากเหตุผลข้างต้นประกอบกับการที่ผู้วิจัยเป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีประสบการณ์ตรงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียน ซึ่งรวมถึงเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน จึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เพื่อพัฒนาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายโรงเรียนคุณภาพ (Smart School) ซึ่งผลการวิจัยนี้จะเป็แนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการบริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

การทบทวนวรรณกรรม

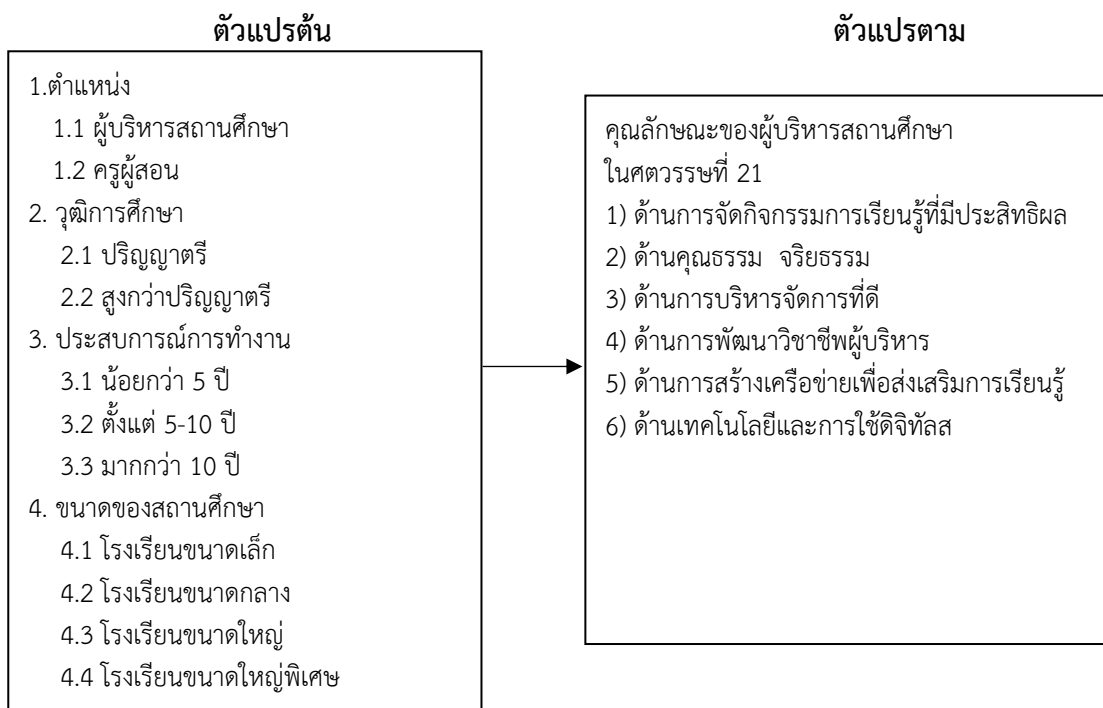
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษา จรัล เลิศจามิกร (2554: 11) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางในการทำงาน วางแผน กำกับ ติดตามและประเมินความสำเร็จของงานในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ Greene (1992: 16-18) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้มีบทบาทที่ต่างกันออกไปไม่ว่าจะอยู่ในสำนัก หน่วยงาน หรือในโรงเรียนจะเปลี่ยนบทบาทไปตามสถานการณ์ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ต้องคอยควบคุมดูแลและบริหารงาน Yukl (2001: 132) กล่าวว่า ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่มากด้วยพลังอำนาจเป็นบุคคลที่มีพลังขับเคลื่อนเพื่อชัยชนะและเป็นบุคคลที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตอยู่เสมอ

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อำนวย ทองโปร่ง (2554: 32) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกอย่างเฉพาะตัวของผู้บริหารที่ดีโดดเด่น ต่างจากผู้อื่นในองค์การเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าบุคลิกภาพ (personality) ชัยยนต์ เพาพาน (2560: 57) องค์ประกอบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย นักสร้างสรรค์ นักการสื่อสาร นักคิดวิเคราะห์สร้างชุมชน การมีวิสัยทัศน์ การสร้างความร่วมมือ และการติดต่อ สร้างพลังเชิงบวก ความเชื่อมั่น ความมุ่งมั่นและความพากเพียร ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม นักริเริ่มงาน ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ การเจียมเนื้อเจียมตัว ตัวแบบที่ดี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จากการค้นคว้างานวิจัยของ ชัยยนต์ เพาพาน (2560: 57); ดุษฎีรัตน์ โกสมภัสศิริ (2560: 110-119); กุลจิรา รักชนคร (2563: 335-336); Dubrin, (1998: 146) และ The Wallace Foundation (2012: 10) โดยศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา 6 ด้านได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ด้านการบริหารจัดการที่ดี 4) ด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร 5) ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และ 6) ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 207 คน ครู จำนวน 3,406 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 3,613 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญมา, 2565: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแทนของประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน ครู จำนวน 337 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ รวมทั้งสิ้นจำนวน 360 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตร Taro Yamane ที่แสดงขนาดกลุ่มตัวอย่างในระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Taro Yamane) (Yamane, Taro, 1973 อ้างถึงในศิริพงศ์ พงทิพันธ์, 2553: 203) และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ใช้จำนวนประชากรของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาแต่ละขนาดเป็นชั้นภูมิแต่ละชั้นภูมิสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบโดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์จำนวนครู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบคำถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยแบ่งคุณลักษณะออกเป็น 6 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 3) ด้านการบริหารจัดการที่ดี 4) ด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร 5) ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และ 6) ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Scale) โดยกำหนดคะแนนตามความหมายของแต่ละระดับดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิดสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษา คั่นคว่ำ เอกสาร ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อย่างครอบคลุม ตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นนิยามศัพท์ ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สร้างแบบสอบถามโดยใช้ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำนวน 6 แบบตรวจสอบความตรงของข้อความรายข้อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective of Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ซึ่งพบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.60 ขึ้นไปทุกข้อ ซึ่งถือว่าสามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ แก้ไขปรับปรุงโดยจัดทำเป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ปรึกษา นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คนนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม(Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 102) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสถิติ พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.954 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ และผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยนำหนังสือและแบบสอบถามไปติดต่อสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองโดยประสานงานแต่ละสถานศึกษา เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่งวุฒิการศึกษา ประสพการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบที (t – test) ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัวอย่าง 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample test) และใช้การทดสอบเอฟ (F – test)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

ตารางที่ 1 แสดงระดับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวม

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการส่งเสริมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล	4.31	0.25	มาก
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.28	0.21	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการที่ดี	4.32	0.22	มาก
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร	4.30	0.24	มาก
5. ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	4.27	0.21	มาก
6. ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	4.24	0.20	มาก
เฉลี่ย	4.29	0.22	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.22) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านการบริหารจัดการที่ดี ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.22) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.25) และด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.24) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.20)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ แสดงดังตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ตำแหน่ง

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ผู้บริหาร		ครู		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล	4.38	0.22	4.30	0.25	1.453	0.404
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.37	0.21	4.28	0.20	2.028	0.883
3. ด้านการบริหารจัดการที่ดี	4.37	0.21	4.31	0.22	1.104	0.455
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร	4.31	0.21	4.30	0.24	0.314	0.447
5. ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	4.34	0.23	4.26	0.20	1.798	0.876
6. ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	4.30	0.23	4.23	0.19	1.576	0.535
เฉลี่ย	4.34	0.21	4.28	0.20	1.424	0.971

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางพบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่งพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ	4.35	0.24	4.24	0.24	0.499	4.261
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.28	0.21	4.28	0.20	0.842	0.242
3. ด้านการบริหารจัดการที่ดี	4.33	0.23	4.29	0.21	0.405	1.785
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร	4.33	0.24	4.26	0.22	0.122	2.814
5. ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	4.28	0.20	4.25	0.21	0.511	1.146
6. ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	4.24	0.20	4.24	0.19	0.846	0.111
เฉลี่ย	4.30	0.21	4.26	0.20	0.263	1.949

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางพบว่าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	P-Value
1. ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ	ระหว่างกลุ่ม	0.654	2	0.327	5.601**	0.004
	ภายในกลุ่ม	20.830	357	0.058		
	รวม	21.484	359			
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.255	2	0.127	3.106*	0.046
	ภายในกลุ่ม	14.651	357	0.041		
	รวม	14.906	359			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะ
ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน (ต่อ)

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	P- Value
3. ด้านการบริหารจัดการ ที่ดี	ระหว่างกลุ่ม	0.575	2	0.288	6.009**	0.003
	ภายในกลุ่ม	17.085	357	0.048		
	รวม	17.660	359			
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร	ระหว่างกลุ่ม	0.571	2	0.285	5.222**	0.006
	ภายในกลุ่ม	19.518	357	0.055		
	รวม	20.089	359			
5. ด้านการสร้างเครือข่าย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.285	2	0.142	3.468*	0.032
	ภายในกลุ่ม	14.655	357	0.041		
	รวม	14.940	359			
6. ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	0.188	2	0.094	2.470	0.086
	ภายในกลุ่ม	13.618	357	0.038		
	รวม	13.806	359			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	0.383	2	0.191	4.727**	0.009
	ภายในกลุ่ม	14.457	357	0.040		
	รวม	14.840	359			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางพบว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะ
ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวม มีความ
คิดเห็นแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร
และด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้

4. ข้อเสนอแนะคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยส่วนมากที่ตอบเนื้อหาตรงกัน
หรือใกล้เคียงกัน มาสรุปเป็นประเด็นแนวทางการพัฒนา คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอน ตามนโยบาย ควรสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่าง เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้
ใฝ่เรียนสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้ผู้
การศึกษาไม่แตกต่างกัน 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเป็น
แบบอย่างที่ดี เช่น การมีระเบียบวินัยยึดหลักคุณธรรม ความรับผิดชอบ และอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชา
เกิดความศรัทธา เลื่อมใสเชื่อฟัง เกิดความสำเร็จในภาพส่วนรวมของโรงเรียน 3) ด้านการบริหารจัดการที่ดี
ผู้บริหารที่ดีควรเป็นแรงบันดาลใจให้กับครูทุกคนในองค์กร รวมไปถึงจนถึงคนอื่น ๆ ที่ได้รู้จัก ทั้งยังช่วย
ผลักดันให้เกิดความมุ่งมั่นกับงานที่ทำอยู่ เพื่อให้เกิดความสำเร็จลุล่วง ผู้บริหารที่ดีควรมองเห็นทิศทางและ

เป้าหมายได้กว้างไกล สามารถชี้ให้ผู้ร่วมงานได้เห็นถึงเส้นทางไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ การรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ ยังทำให้เรามีความพร้อมในการปรับตัว อันจะนำไปสู่ความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง กล้าทดลองทั้งถูกและผิด เพื่อให้เกิดการค้นพบสิ่งใหม่ ไม่มัวยึดติดกับกรอบปฏิบัติแบบเดิม ๆ พร้อมรับฟังความเห็นของผู้อื่น และมีภาวะการตัดสินใจที่ดี) ด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษา เรียนรู้ ควรปรับปรุงทั้งด้านความรู้ประสบการณ์ คุณธรรมและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์สังคมศาสนาและวัฒนธรรมทั้งหลายหลายของท้องถิ่น เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพหรือการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญความสามารถ ตามบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาที่คุรุสภาได้กำหนด 5) ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การขับเคลื่อนเครือข่ายจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาควรใช้กระบวนการพาคิด พาทำ ร่วมประเมิน ร่วมเรียนรู้ โดยมีหน่วยงานจากภายในและภายนอกให้การสนับสนุนด้านการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การเชื่อมโยงเครือข่ายสถานศึกษาชุมชนทำใจที่จัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นระบบความสัมพันธ์ที่นำไปสู่การทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในบทบาทของผู้รับและบทบาทของผู้ให้ เป็นเครือข่ายสร้างกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ 6) ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ผู้บริหารควรมีแนวทางการบริหารด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี มีสื่อการสอนคุณภาพสูง มีการจัดหาสื่อซอฟต์แวร์ หรือเครื่องแท็บเล็ต คอมพิวเตอร์แบบพกพา ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีการพัฒนาครูให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนวิธีสอนซึ่งจะเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่ชี้ชัดให้เห็นถึงดีของผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นกลไกและตัวแปรที่สำคัญ ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีอิทธิพลสูงสุด ต่อคุณภาพในผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารที่จะประสบความสำเร็จ สามารถสนองตอบการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมในการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะ ที่โดดเด่นและเหมาะสม มีความรู้ในหลักการเชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรม จริยธรรมและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่เพื่อนำพาองค์กร ประสบความสำเร็จสอดคล้องกับ สมนึก ขาวสวน และคณะ (2564: 54-69) พบว่าสภาพคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธรโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ อธิษฐ วาริรักษ์ และรัตนากาญจนพันธุ์ (2563: 171-181) พบว่า 1) การรับรู้ของครูที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านผลการวิจัยพบว่า ครูรับรู้อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับนิภาพร รอดไพบูลย์ (2565: 87-91) พบว่าการเปรียบเทียบทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวม และรายด้านภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับคณินนิตย์ กิจวิธ (2561: 34-40) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวม รายด้าน และราย

ข้อไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ข้อ 3 ในด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์คือ มีความสามารถในการนำความคิดที่สร้างสรรค์ไปสู่การสร้างและพัฒนานวัตกรรม

3. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับชุมพร ภาวนตรี (2559: 93 -202) พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ สมนึก ขาวสวน และคณะ (2564: 54-69) พบว่าการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ข้อเสนอแนะคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนตามนโยบาย เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองของครู สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่าง เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนสิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นจึงทำให้ผู้มีการศึกษาไม่แตกต่างกัน Binkley (2012: 41) พบว่า ผลสำเร็จของผู้บริหารขึ้นอยู่กับทักษะความรู้และประสบการณ์ในการบริหาร ซึ่งถือว่ามีความจำเป็นมากต่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยม และทักษะความสามารถที่มีความสำคัญต่องาน คือ ทักษะด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ การจัดการเรื่องความขัดแย้ง การมีมนุษยสัมพันธ์ ภาวะผู้นำการติดต่อสื่อสาร การพูดในที่สาธารณะ ความสามารถในการจัดการองค์กรโดยเน้นที่การจัดการและการนิเทศเป็นสำคัญ 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การมีระเบียบวินัยยึดหลักคุณธรรม ความรับผิดชอบ และอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธา เลื่อมใสเชื่อฟัง เกิดความสำเร็จในภาพส่วนรวมของโรงเรียน สอดคล้องกับ สายชล มัตตะปะโท และคณะ (2564: 55-68) พบว่า ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 มีข้อเสนอแนะที่สำคัญดังนี้ ผู้บริหารควรปฏิบัติงานด้วยความตรงไปตรงมา และประพฤติตนด้วยความสุจริต ยึดหลักนิติธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานขององค์กรมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีความสามารถในการติดต่อประสานงานและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น ตลอดจนเป็นผู้สื่อสารที่มีประสิทธิภาพกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรภายนอก เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม รวมถึงผลงานของสถานศึกษาได้ทันเวลาและต่อเนื่อง 3) ด้านการบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารที่ดีเป็นแรงบันดาลใจให้กับครูทุกคนในองค์กร รวมไปถึงจนถึงคนอื่น ๆ ที่ได้รู้จัก ทั้งยังช่วยผลักดันให้เกิดความมุ่งมั่นกับงานที่ทำอยู่ เพื่อให้เกิดความสำเร็จลุล่วง Marcelo De Stefano (2018: Online) พบว่า พฤติกรรมในการให้ความช่วยเหลือของครูใหญ่ที่พบบ่อยที่สุดในความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ได้แก่การจัดแบ่งสถานที่อย่าง เป็นสัดส่วน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงภาวะผู้นำทางการบริหารจัดการ การจัดสรรอย่างเป็นส่วน ๆ ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์มีระเบียบวินัยในการใช้แหล่ง

เรียนรู้ในโรงเรียนรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน

4) ด้านการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษา เรียนรู้ ปรับปรุง ทั้งด้านความรู้ประสบการณ์ คุณธรรมและการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความสอดคล้องกับอัตลักษณ์ สังคมศาสนาและวัฒนธรรมทั้งหลายหลายของท้องถิ่น

องค์ความรู้จากการวิจัย

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล การจัดการเรียน การสอน ตามนโยบายการสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการ เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การมีระเบียบวินัยยึดหลักคุณธรรม ความรับผิดชอบ และอื่น ๆ การบริหารจัดการที่ดี เพื่อให้เกิดความสำเร็จลุล่วง ผู้บริหารที่ดีควรมองเห็นทิศทางและเป้าหมายได้กว้างไกล สามารถชี้แนะให้ ผู้ร่วมงานได้เห็นถึงเส้นทางไปสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ การรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ ยังทำให้เรามีความ พร้อมในการปรับตัว อันจะนำไปสู่ความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง กล้าทดลองทั้งถูกและผิด การพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษา เรียนรู้ ทำให้เกิดความชำนาญในการ ประกอบวิชาชีพหรือการเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญความสามารถ ตามบทบาทหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหาร สถานศึกษาที่คุรุสภาได้กำหนด การสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การเชื่อมโยงเครือข่ายสถานศึกษา ชุมชนท่าเรือที่จัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นระบบความสัมพันธ์ที่นำไปสู่การทำกิจกรรมในรูปแบบ ต่าง ๆ ทั้งในบทบาทของผู้รับและบทบาทของผู้ให้ เป็นเครือข่ายสร้างกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์การนำเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ให้มีสื่อการสอนคุณภาพสูงมีการจัดหาสื่อซอฟต์แวร์ หรือ เครื่องแท็บเล็ต คอมพิวเตอร์แบบพกพา ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ได้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรปรับปรุง และพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล โดยการจัดการเรียนการสอน ตามนโยบาย ควรสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่าง เป็น บุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นจึงทำ ให้วุฒิการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการพัฒนาการเรียนสอนในยุคเทคโนโลยีดิจิทัล และพัฒนาครู ให้สามารถปรับตัวและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูรุ่นเก่ากับครูรุ่นใหม่ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล โดยการจัดหา สื่อซอฟต์แวร์ หรือเครื่องแท็บเล็ต คอมพิวเตอร์แบบพกพา ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้ได้ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีการพัฒนาครูให้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนวิธีสอนซึ่งจะเกิดนวัตกรรม ใหม่ ๆ การมีสมรรถนะในการระบุความต้องการและทรัพยากรได้

3) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างโอกาสให้เด็กทุกคนสามารถเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งมีทักษะในการดำรงชีวิตและสามารถมีชีวิตอยู่รอดได้ในสังคมอนาคต โดยต้องมีการออกแบบ กระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่มีเนื้อหาหลักสูตรที่เหมาะสมตามช่วงวัย

4) ครูผู้สอน ควรมีการเตรียมความพร้อมครูผู้สอนทั้งในด้านการผลิตและการพัฒนาเพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัล เนื่องจากครูเป็นผู้สร้างผู้เรียนให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล

5) ครูควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำ การวิจัยในเรื่องนี้ในสถานศึกษาหรือเขตการศึกษาอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เหมาะสม และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

3) ควรทำ การวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

กุลจิรา รักชนคร. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*, 5(3), 328-334

คณินนิตย กิจวิธ. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพ*, 5(1), 34-40.

จักรพรรดิ วัฒนา. (2555). *หลักบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พี.เอ.อี.พี.

ชยาภรณ์ จันท และหิรัญ ประสารการ. (2560). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพังงา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*. 13(1): 304-320.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2560). ภาวะผู้นำทางการศึกษาและนวัตกรรมทางการบริหาร: กระบวนทัศน์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

ชุมพร งามนตรี. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ และความคาดหวังของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 13(61), 93-202.

ดุสิตรัตน์โกสมุณีศิริ. (2560). ภาวะผู้นำแบบดุลยภาพ-ภาวะผู้นำสำหรับศตวรรษที่ 21. *วารสารสมคมนักวิจัย*. (22), 3, 110-119.

ธีระ รุญเจริญ. (2555). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : แอล.ที.เพรส.

_____. (2556). *ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นจริงและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

- ธีรนาถ วาริรักษ์ และรัตนากาญจน์พันธ์. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร. *การประชุมวิชาการระดับชาติ “การศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครั้งที่ 4”* ประจำปี 2563 (ผ่าน Online) 171-181.
- นิภาพร รอดไพฑูรย์. (2565). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต*. สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สมนึก ขาวสวน, ประกาศิต อานุกาพแสนยากร และ จำเริญ อุ่นแก้ว. (2564). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 15(1), 54-69.
- สายชล มัตถะปะโท วานิชประเสริฐพร และอดุลย์ พิมพ์ทอง. (2564). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. *Journal of MCU Ubon Review*, (6)3, 55-68.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *นโยบายการศึกษาแผนปฏิบัติการของสำนักงานการศึกษานอก. ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)*. สืบค้น 20 เมษายน 2566, จาก www.nesdb.go.th/download/document/SAC/NS_Draftplan-Aug2017.pdf
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2565). *แบบรายงานความก้าวหน้าในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. สืบค้น 20 เมษายน 2566, จาก http://secubac.go.th/?page_id=1414
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2565: ออนไลน์). *ข้อมูลการศึกษา*. สืบค้น 20 เมษายน 2566, จาก <http://secubac.go.th/>
- Binkley, M. (2012). Defining Twenty-First Century Skills. *Assessment and Teaching of 21st Century Skills*. 17–66.
- Dubrin, J.A. (1998). *Leadership Research Findings, Practice, and Skills*. Houghton.
- The Wallace Foundation. (2012). *The school principal as leader: Guiding schools to better Teaching and Learning*. Foundation <https://www.wallacefoundation.org/knowledgecenter/Documents/The-School-Principal-as-Leader-Guiding-Schoolsto-Better-Teaching-and-Learning-2nd-Ed.pdf>
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper. & Row.